

iis, qui tunc communicarunt, sumendam tradat (1) aut saltem in sacrarium injiciat. Postea genuflectens reponit Sacramentum in Tabernaculo, et clave obserat.

9. Deinde extenta manu dextera, benedit iis qui communicarunt, dicens:

Benedictio Dei omnipotentis, Patris ☧, et Filii, et Spiritus Sancti, descendat super vos, et maneat semper. Amen.

10. Communio autem populi intra Missam statim post Communionem Sacerdotis celebrantis fieri debet (nisi quandoque ex rationabili causa post Missam sit facienda), cum Orationes, quae in Missa post Communionem dicuntur non solum ad Sacerdotem, sed etiam ad alios communicantes spectent.

11. Itaque Sacerdos, sumpto sacratissimo Sanguine antequam se purifiet, ponat Particulas consecratas in Pyxide, vel si pauci sint communicandi, super patenam, nisi in principio positae fuerint in Pyxide; et genuflectit, Ministro interim faciente Confessionem, ut supra. Postea vertens se ad populum in cornu Evangelii dicit: Misereatur vestri, etc., et eo, quo supra dictum est, modo. porrigit communicandis Eucharistiam, incipiens, a Ministris Altaris, si velint communicare. Finita Communione, revertitur ad Altare, nihil dicens: non dat eis benedictionem, quia illam dabit in fine Missæ. Deinde dicit secreto: Quod ore sumpsimus, etc., ut in Missali, se purificat, et Missam absolvit. Quod si contingat, absoluta Missa, statim aliquos interdum communicare, tunc Sacerdos adhuc planeta indutus, sacram Communionem eo modo, quo supra dictum est, ministrabit.

CAPUT III.

DE COMMUNIONE PASCHALI

37. 1. Curet autem Parochus, ut in Quadragesima per se, vel per alios concionatores populo opportune denuntietur Constitutio Concilii Lateranensis sub Innocentio III quæ sic habet:

(1) Ha caido en desuso, generalmente hablando, el dar la ablución á los que han comulgado.

Omnis utriusque sexus Fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua peccata confiteatur fideliter, saltem semel in anno, proprio Sacerdoti, et injunctam sibi pœnitentiam studeat pro viribus adimplere, suscipiens reverenter, ad minus in Pascha, Eucharistiae Sacramentum, nisi forte de consilio proprii Sacerdotis, ob aliquam rationabilem causam ad tempus ad ejus perceptione duxerit abstinentem; alioquin et vivens ab ingressu Ecclesiae arceatur, et moriens christiana caret sepultura.

2. Ut igitur hoc salutare Concilii decretum inviolabiliter servetur, descripta Parochus habeat nomina suorum Parochianorum; et qui dicto tempore non communicaverint, et post Octavam Paschæ eos, qui proprie salutis immemores sæpius admoniti non obtemperaverint, Ordinario suo denuntiet.

3. Dabit quoque operam Parochus, quoad fieri potest, ut in ipso die sanctissimo Paschæ communicent; quo die ipse per se, nisi legitime impeditur, parochiæ suæ Fidelibus hoc Sacramentum ministrabit. Alienæ vero parochiæ Fideles ad proprium Parochum remittet, præter peregrinos et advenas, et qui certum domicilium non habent, quibus ipse sacrum præbebit Communionem, si accesserint rite parati: vel ubi est ea consuetudo, eos ad Cathedralis Ecclesiæ Parochos remittet. In ceteris vero servabit ea, quæ in libro de statu animarum, ut infra, præscribuntur.

4. Ægrotis quoque parochialibus, etiamsi Communionem extra præscriptos Paschales dies sumpserint, in Paschalibus diebus illam deferet ac ministrabit.

CAPUT IV.

DE COMMUNIONE INFIRMORUM

38. 1. Viaticum sacratissimi Corporis Domini nostri Jesu Christi summo studio ac diligentia ægrotantibus, opportuno tempore, procurandum est, ne forte contingat illos tanto bono, Parochiæ

incuria, privatos decidere (1). Cavendum autem in primis est, ne ad indignos cum aliorum scandalio deferatur: quales sunt publici usurarii, concubinarii, notorie criminosi, nominatim excommunicati, aut denuntiati, nisi sese prius sacra Confessione purgaverint, et publicae offensioni, prout de jure, satisfecerint.

2. Hortetur Parochus infirmum, ut sacram Communionem sumat, etiam si graviter non ægrotet, aut mortis periculum non immineat, maxime si Festi alicujus celebritas id suadeat, neque ipse illam ministrare recusabit.

3. Pro Viatico autem ministrabit, cum probabile est quod eam amplius sumere non poterit. Quod si æger, sumpto Viatico, dies aliquod vixerit, vel periculum mortis evaserit, et communicare voluerit, ejus pio desiderio Parochus non deerit.

4. Potest quidem Viaticum brevi morituris dari non jejunis; id tamen diligenter curandum est, ne iis tribuatur, a quibus ob phrenesim, sive ob assiduam tussim, aliumve similem morbum, aliqua indecentia cum injuria tanti Sacramenti timeri potest. Cæteris autem infirmis, qui ob devotionem in ægritudine communicant, danda est Eucharistia ante omnem cibum et potum, non aliter ac ceteris Fidelibus, quibus nec etiam per modum medicinæ ante aliquid sumere licet.

5. Sed alicui ad adorandum solum, seu devotionis, seu cujusvis rei prætextu ad ostendendum non deferatur.

6. Deferri autem debet hoc sanctum Sacramen-

(1) Parochus, etiam absente indultario, potest in casu necessitatis celebrare in Oratorio privato, ut Viaticum ministret. S. R. C. 23 Septembbris 1836. Apud Scavini, tom. 3, n. 245.

Pueri tenentur Viaticum suscipere, si dolii capaces sint et cibum istum cœlestem a materiali discernant; etsi nondum habeant ætatem requisitam ad primam Communionem. Ita communissime cum Benedicto XIV.—*Y si los niños tienen obligación de recibir el Viático, tenentur etiam Parochi illius administracionem curare et urgere.* Scavini, tom. 3, n. 120.

tum ab Ecclesia ad privatas agrotantium domus decenti habitu, superposito mundo velamine, manifeste atque honorifice, ante pectus cum omni reverentia et timore, semper lumine præcedente (1).

7. Parochus igitur processurus ad communandum infirmum, aliquod campanæ ictibus jubeat convocari Parochianos, seu Confraternitatem SS. Sacramenti (ubi fuerit instituta) seu alias pios Christi fideles, qui sacram Eucharistiam cum cereis, seu intorticiis comitentur, et umbellam, seu baldachinum, ubi haberi potest, deferant. Præmoneat, ut ægri cubiculum mundetur, et in eo paretur MENSÆ LINTEO MONDO COOPERTA (2), IN QUO SS. SACRAMENTUM DECENTER DEPONATUR.

(1) *Rituale hæc præscribit, sive Ss. Sacramentum ad infirmum deferatur per modum Viatici sive ex devotione.* De Herdt, tom. 3, num. 188.

(2) Llamamos vivamente la atención sobre lo que aquí dispone el Ritual Romano.—Si hay en el aposento del enfermo la mesita mencionada, puede hacerse todo con desembarazo sin faltar á la reverencia del Ss. Sacramento. No así, si el Párroco por falta de dicha mesa ha de tener siempre el Copón en sus manos.—Procure, pues, el Párroco tener un mantel proporcionado á la dimensión ordinaria y regular de las mesas domésticas, y si preciso fuere, proporcionarse también la referida mesita, para trasladarla (según las circunstancias del tiempo y lugar permitan) al aposento de las personas pobres, que de ella carezcan.—Esta mesa debe prepararse *ad pedes cubilis seu in conspectu infirmi*, como dice De Herdt, n. 303, con el corporal correspondiente, *ut infra*.

In deferendo Ssmo. Eucharistiz Sacramento pro sacro Viatico publice infirmis ministrando, sed sine Baldachino, toleranda ne erit consuetudo procedendi a Parcho vel Ministro capite cooperato per viam, Fidelibus tamen nudato capite incertibus? R Consuetudo de qua in casu tamquam abusus est eliminanda. S. R. C. 31 Augusti 1872, Toletana, 2.

Reprobatur (tamquam abusus) Ss. Viaticum deferre ad infirmos secreto et sine ullo exterioris cultus signo, ubi desunt

8. Parentur luminaria, ac duo vascula, alterum cum vino, alterum cum aqua. Præterea linteum mundum ante pectus communicandi ponatur, atque alia ad ornatum loci, pro cujusque facultate.

9. Ubi vero conniverint, qui Eucharistiam comitaturi sunt, Sacerdos indutus superpelliceo et stola, et, si haberi potest, pluviali albi coloris, Acolythis, seu Clericis, aut etiam Presbyteris, si locus feret, superpelliceo pariter indutis comitatus, decenter, et de more acceptas aliquot Particulas consecratas, vel unam tantum (si longius, aut difficilius iter sit faciendum) ponat in Pyxide, seu parva Custodia, quam proprio suo operculo cooperit; et velum sericum superimponit: ipse vero Sacerdos, imposito sibi prius ab utroque humero oblongo velo decenti, utraque manu accipiat vas cum Sacramento, et deinde umbellam, seu baldachinum subeat, nudo capite processurus (1).

10. Præcedat semper Acolythus, vel alias Minister deferens laternam (noctu autem hoc Sacramentum deferri non debet, nisi necessitas urgeat); sequantur duo Clerici, vel qui illorum vices suppliant, quorum alter aquam benedictam cum aspersorio, et bursam cum corporali, quod supponendo erit vasculo Ss. Sacramenti super mensa in cubiculo infirmi, et cum linteolo purificatorio ad digitos Sacerdotis abstergendos, alter hunc librum

gravia motiva quæ ita fieri suadeant. S. R. C. 6 Febr. 1875,
Mantuana.

Véase aquí el modo de llevar el Viático á los enfermos *ob metum infideliū*:—*Ubi Turcarum vis prævalet et iniquitas, Sacerdos stolam semper habeat propriis coopertam vestibus; in saeculo, seu bursa Pyxidem recondat, quam per funiculos collo appensam in sinu reponat; et numquam solus procedat, sed uno saltem fideli in defectu Clerici, associetur.* (Ex Constit. Inter Omnigenas, Bened. XIV, 2 Febr. 1744.) Ritual. Rom., Append.—Lo mismo creemos deberá observarse en días de gran peligro, á causa de turbulencias políticas.

(1) Tanto el velo humeral, como el palio ó *Umbella*, deben ser de color blanco, según los decretos de la S. C. de R.

Ritualem deferat, et campanulam jugiter pulset. Succedant deinde deferentes intorticia. Postremo Sacerdos Sacramentum gestans elevatum ante pectus sub umbella, dicens Psalmum *Miserere*. et alios Psalmos, et Cantica. Quod si longius, aut difficilius iter obeundum sit (1), et fortasse etiam equitandum, necesse erit Vas, in quo Sacramentum defertur, bursa decenter ornata, et ad collum appensa, apte includere, et ita ad pectus alligare, atque adstrin gere, ut neque decidere, neque Pyxide excuti Sacramentum queat.

11. *Ingrediens vero locum, ubi jacet infirmus, dicat: ¶ Pax huic domui.*

¶ Et omnibus habitantibus in ea.

12. *Tum depositum Sacramentum super mensa, supposito corporali, genuflexus adorat, omnibus in genua procumbentibus: et mox accepta aqua benedic ta, aspergit infirmum, et cubiculum, dicens Antiphonam:*

Asperges me, Domine, hyssopo, et mundabor: lavabis me, et super nivem dealbabor: et primum versum Psalmi, Miserere, cum Gloria Patri, etc. Sicut erat, etc. (2).

(1) *Utrum propter viarum asperitatem, ac ventorum, ni vium, glacierumque incommoda permitti possit ab Episcopo, ut Parochi Sacrum Viaticum deferant capite cooperto pileo? Et quatenus nisi de speciali gratia id licaret, supplicatur pro parte supra dicti Episcopi ad illam gratiam obtainendam.*

R. *Sacra Congregatio commisit Episcopo ut pro suo arbitrio et prudentia indulgeat quod Parochi in circumstantiis expressis in Dubiis, capite pileo cooperto, Viaticum deferre valent. comitate saltem uno homine, si fieri potest accensam laternam deferente. Contrariis non obstantibus quibuscumque.* S. R. C. Die 12 Septembbris 1857, Molinen., 23.—Lo mismo respondió la S. C. al Obispo de Orihuela en 22 Abril 1871, y en 12 Enero 1878. Temp. 13.

Parocho laboranti reumatice et Viaticum infirmis deferenti, solet indulgeri usus pileoli in itinere, non tamen intra Civitatem vel Oppidum, de consensu tamen Episcopi. S. R. C. 10 Januari 1693, Treviren. (Sed si potest debet per aliud deferre).

(2) *Tempore paschali in domo infirmi non dicitur Vidi*

Deinde repetitur Antiphona: Asperges me, etc.
Postea ¶. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

- R. Qui fecit cœlum et terram.
¶. Domine, exaudi orationem meam.
R. Et clamor meus ad te veniat.
¶. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

OREMUS

Exaudi nos, Domine sancte. Pater omnipotens, æterne Deus: et mittere digneris sanctum Angelum tuum de cœlis, qui custodiat, foveat, protegat, visitet, atque defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

13. *His dictis, accedat ad infirmum, ut cognoscat, num sit bene dispositus ad accipiendum sacram Viaticum, et utrum velit aliqua peccata confiteri; et illum audiat, atque absolvat: quamvis prius deberet esse rite confessus, nisi necessitas aliter urgeat.*

14. *Postea facta de more Confessione generali, sive ab infirmo, sive ejus nomine ab alio, Sacerdos dicit: Misereatur, etc. Indulgentiam, etc. (1).*

15. *Deinde facta genuflexione, accipit Sacramentum de Vasculo, atque illud elevans ostendit infirmo, dicens:*

Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi; et more solito ter dicit: Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea (2).

aquam, nec oratio Spiritum, sed est servandum Rituale. S.R. C. 11 Februarii 1702, Lerien. 7.

(1) *In administrando Viatico Sacro ægrotanti Sacerdoti non est aliquis ritus specialis, sed servandus ritus prescriptus a Rituale Romano. «De Communione Infirmorum.» S. R. C. 21 Jul. 1855, Briocen. 10.*

(2) Según el decreto de la S. C. de R. citado arriba en el número 36, el Sacerdote debe decir el *Domine, non sum dignus, etc.*, en latín. El enfermo podrá decirlo en lengua vulgar.

16. *Et infirmus simul cum Sacerdote dicat eadem verba, saltem semel, submissa voce. Tum sacerdos dans in firmo Eucharistiam, dicat:*

Accipe, Frater, (vel Soror), Viaticum Corporis Domini nostri Jesu Christi: qui te custodiat ab hoste maligno, et perducat in vitam æternam. Amen (1).

17. *Si vero Communio non datur per modum Viatici, dicat more ordinario:*

Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam tuam in vitam æternam. Amen.

18. *Quod si mors imminet, et periculum sit in mora, tunc dicto Misereatur, etc., predictis precibus omnibus vel ex parte omissis, ei statim Viaticum præbeatur.*

19. *Postea Sacerdos abluit digitos, nihil dicens: et in firmo detur ablutio. Deinde dicat:*

- ¶. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

Quæ ad administrationem Sacramentorum formulæ pertinent, debent latino idiomate omnino exprimi, exceptis Patrini et Matrinæ responsionibus in Sacramento Baptismi, et verbis consensu conjugum in Sacramento Matrimonii. S. R. C. 15 April. 1880, Ratisbonen., 6.

(1) Si se teme que el enfermo por la aridez de la boca ó de las fauces no pueda engullir la sagrada Forma, désele antes un poquito de agua ó vino y luego una partícula no consagrada. Si la pasa, désele la S. Hostia y enseguida un poco de agua. Si por razón de la tos ó de vomito se teme que el enfermo arroje la S. Forma, entonces no puede en manera alguna llevarsele el Viático, á no ser que, pasado algún tiempo, se sosiegue el enfermo y desaparezca el peligro.—Si estando allí el Sacerdote, volviese el vomito ó la tos, en este caso, exhorte dulcemente al enfermo á que comulgue espiritualmente, y retírese después de darle la bendición con el Pixis.

OREMUS

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, te fideliter deprecamur ut accipienti Fratri nostro (*vel* Sorori nostræ) Sacrosanctum Corpus Domini nostri Jesu Christi Filii tui, tam corpori, quam animæ prosit ad remedium sempiternum: Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum.

R. Amen.

20. *His expletis, si altera Particula Sacramenti superfuerit (superesse autem semper debet, præterquam in casu jam dicto) genuflectit, surgit, et accipiens (1) Vas cum Sacramento, faciat cum eo signum Crucis super infirmum, nihil dicens, et reverenter illud deferens, ordine quo venerat, revertitur ad Ecclesiam dicendo Psalm. Laudate Dominum de cœlis, etc., et alios Psalmos, et Hymnos, prout tempus feret.*

21. *Cum pervenerit ad Ecclesiam, ponit Sacramentum super Altare, adorat deinde dicit:*

X. Panem de cœlo præstisti ei.

R. Omne delectamentum in se habentem.

X. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

OREMUS

Deus, qui nobis sub Sacramento mirabili passionis tuæ memoriam reliquisti: tribue, quæsumus, ita nos Corporis et Sanguinis tui sacra mysteria venerari; ut redemptionis tuæ fructum in nobis juciter sentiamus: Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum.

R. Amen.

22. Deinde annuntiat Indulgencias a Summis Pontificibus concessas Sanctissimum Sacramentum commitantibus.

23. Postea cum Sacramento in Pyxide velo co-

(1) Después de haber cubierto el Copón.

operta faciat signum Crucis super populum, nihil dicens. Postremo illud in loco suo reponat.

24. Quod si ob difficultatem, aut longitudinem itineris, vel quia ea qua decet veneratione Sacramentum ad Ecclesiam commode reportari non potest, sumpta fuerit una tantum Particula consecrata, ut dictum est, tunc ea infirmo administrata. Sacerdos, prædictis precibus recitatis, eum manu benedicit, et una cum aliis privato habitu, extinctis luminibus, umbella demissa, latente Pyxide, ad Ecclesiam, vel domum quisque suam revertatur.

DECRETOS Y NOTAS

39. I. *An tempore Missæ sacrificii in administratione Viatici, præsertim in Xenodochiis, liceat ab Altare recedere usque ad ægrotorum lectum, recitando interim Psalmum Miserere, uti fieri solet extra Missam?*

II. *Utrum tempore etiam sacrificii Missæ administrari possit Sanctissimum Viaticum in paramentis nigris? S. R. C. respondit: Ad I Negative quoad Psalmum Miserere recitandum. Insuper animadvertendum, quod si Celebrans pro Viatici administratione intra Missam, Altare e conspectu suo amittat hanc administrationem non licere.—Ad II. Affirmative. 19 Dec. 1829, Florentina, et 11 Maj. 1878, Societ. Jesu, 10.—Si los enfermos oyen la voz del Celebrante, aunque no vean el Altar, puede dárseles el Viático, según el siguiente decreto:*

An recitato ad Altare Confiteor, Misereatur, etc., Ecce Agnus Dei, etc., possit permitti quod Sacerdos cum Pyxide sine velo humerali, deferat ad infirmos rigentes in valetudinariis sacram Communionem saltem a duobus candelas deferentibus comitatus, et adhibita etiam umbella, si fieri potest, præsertim si ab Altari distent infirmi? An modo supradicto deferri possit S. Communio non solum in toto valetudinario sive a parte antea, sive a parte postea Altaris, sed etiam in aliquibus cubiculis ex quibus, etsi Altare non videatur, tamen vox Sacerdotis celebrantis audiatur?

R. *Nihil obstat; dummodo tamen in delatione SS. Sacramenti umbella omnino adhibeatur.* S. R. C. 7 Feb. 1874, Ordin. S. Joan. de Deo.

40. *Non est reprobans Parochus qui defert Viaticum infirmo Feria VI in Parasceve, modo private et submissa, quinimo submissima voce recitat Psalmos consuetos, per vias publicas, etiamsi dicat Gloria Patri, quia in tali circumstantia actio talis nihil habet esse cum Functionibus Ecclesiae hujus diei: et considerando etiam, quod defert cum stola et pluriali albi coloris, quando in Feria supra dicta color paramentorum est niger pro Ecclesiae Functionibus.* Ideoque, si defert privatim, non est reprobans, si populum sine benedictione dimittat Feria VI Parasceve, quia in publica Ecclesia non debet recondi. S. R. C. 15 Maii 1745, Lucana.

41. *Diaconus, qui ex mandato sui Vicarii Apostolici defert sacram Viaticum infirmis, potest ne facere aspersionem aquæ benedictæ, dicere Misereatur, Indulgentiam, signare infirmum, vel semetipsum, dicere Dominus vobiscum cum Oratione, et benedicere cum Sanctissimo Sacramento infirmum et assistentes? Secus quid faciendum?*

R. *Deficiente Presbytero et Vicarii Apostolici concurrente licentia, affirmative in omnibus.* S. R. C. 14 Aug. 1858, Tunquini Occidentalis, 1.

In benedicendo Populo cum Sacra Pyxide, Sacerdos debet illam totam cooperire extremitatibus veli oblongi humeralis. — S. R. C. 23 Febr. 1839, Meliten., 5.

42. Dice S. Carlos Borromeo en el Concil. Prov. 4: Que cuando el Párroco lleva el sagrado Viático á un enfermo de peligro muy lejos de la Iglesia parroquial, á fin de evitar que el enfermo muera antes de haber vuelto el Sacerdote á la Parroquia, para administrarle la sagrada Extremaunción, puede llevarse al mismo tiempo los santos Oleos: *Vasculum etiam Sacrae illius Unctionis secum ferat, illam ei postquam Corpus Domini præbuerit, ministraturus, si ita morbi ingravescens ratione, mortisque periculo, faciendum censuerit.* — Cuya práctica aprobó la S. C. de R. en 14 de Agosto de 1858, S. Claudio.

43. Es doctrina admitida por todos los moralistas de nota que puede administrarse varias veces la sagrada Comunión á un enfermo (que haya recibido el Santo Viático), aunque no esté en ayunas, durante el mismo peligro de la enfermedad. — «*Episcopus insinuet Parochis (dice Benedicto XIV, De Synod. Dioces., lib. 7, cap. 12), posse et debere Viaticum in eadem infirmitate iterum, ac tertio administrari, præsertim si ægrotus exposcit; et si velit, pænam decernat in Parochos, qui ægrotis devote postulantibus iterum, et tertio Eucharistiam deferre detrectant falsis prætextibus.*» — «*In infirmo (cui ob mortis periculum Communio administrata fuit non jejuno per modum Viatici, poterit adhuc non jejuno, sed eadem periculosa in infirmitate durante pluries Communio ministrari.* Nam sacramentum hoc sumitur non solum ad salisfaciendum præcepto; sed etiam ad robur contra tentaciones, quæ in morte validiores sunt. Et tunc adhibeatur forma solita: Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat, etc.

44. En cuanto al tiempo que ha de pasar de una Comunión á otra, dicen generalmente los autores que se puede repetir pasados ocho días, otros que no es preciso aguardar tanto, y otros por fin admiten que se puede hacer todos los días. — Pero dice el mismo Scavini con Gury que se ha de atender á las circunstancias de las personas y estado de las mismas, pudiéndose dar con más frecuencia á una persona religiosa que á otra seglar.

TITULUS V

CAPUT PRIMUM

De Sacramento Extremæ Unctionis

45. 1. Extremæ Unctionis Sacramentum a Christo Domino institutum, tamquam coelestis medicina, non animæ solum, sed etiam corpori salutaris, omni studio ac diligentia, periculose ægrotantibus adhibendum est, et quidem tempore, si fieri possit,